

ОРГАНІЗАЦІЯ БЮДЖЕТНОГО УПРАВЛІННЯ НА ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Лощинська С. В., студент

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Україна, Миколаїв

loshynskay1997@gmail.com

***Анотація.** Доповідь присвячено дослідженню підходів до розуміння бюджетування як технології управління. Розглянуто поняття «бюджетування» .. Виділено складові бюджетного процесу як управлінської категорії. Наведена організаційна та фінансова структура на виробничому підприємстві. Показана система бюджетів. Запропоновані мотиваційні механізми через центри фінансової відповідальності та інформаційне забезпечення системи бюджетів.*

***Ключові слова:** бюджетування, бюджетування як технологія управління, технологія бюджетування, бюджет, система бюджетів.*

Вступна частина. Актуальною проблемою, яку необхідно вирішувати виробничим підприємствам України на сучасному етапі, є відновлення конкурентних позицій на світових ринках. У цій ситуації виникає необхідність розробки і освоєння більш ефективних управлінських технологій. У міжнародній практиці добре зарекомендувала себе одна з них – бюджетування. Це управління бізнесом, яке забезпечує досягнення стратегічних цілей за допомогою бюджетів на основі збалансованих фінансових показників. Бюджетування використовується в ситуаціях, коли керівники і власники прагнуть отримати точну, оперативну і структуровану інформацію про стан виробництва, коли виникає необхідність пошуку шляхів побудови раціональної структури витрат, при реструктуризації підприємства.

По суті бюджетування – це організаційно-економічний комплекс, інтегрований в загальну систему управління. Його основними атрибутами є:

- надання структурним підрозділам статусу центрів відповідальності та побудова на їх основі фінансової структури підприємства;

- розробка системи взаємопов'язаних бюджетів для кожного центру відповідальності, включаючи консолідований бюджет підприємства;

- використання бюджетів як спеціальних носіїв управлінської інформації при розробці механізмів контролю і як сполучних елементів в системі взаємодії всіх рівнів управління.

Ціль цієї роботи полягає у показі бюджетування як управлінської технології та демонстрації операційної системи підприємства.

Основна частина. Розуміння бюджетування з точки зору системи управління підприємством засновано на реалізації функцій управління, таких як планування, облік, контроль, аналіз, координація, мотивація та організація. Бюджетування забезпечує реалізацію цих функцій через систему формування бюджетів, контролю відхилень від них, координації центрів фінансової відповідальності з метою виконання зведеного бюджету підприємства.

Бюджетування як технологія управління дає змогу підвищити ефективність і якість управлінської роботи, посилити режим економії матеріальних і фінансових ресурсів, виявити причини відхилень тих чи інших показників діяльності компанії. Правильно організоване бюджетне управління сприяє не лише своєчасному виявленню недоліків в управлінській роботі компанії, а й своєчасному вжиттю заходів щодо їх усунення.

Бюджетування – управлінська технологія, яка дозволяє розробляти та фінансово обґрунтовувати прийняті управлінські рішення. Основним об'єктом бюджетування є бізнес. Підприємство в своїй господарській діяльності реалізує декілька бізнесів, які взаємопов'язані технічно, технологічно, організаційно та фінансово. Бюджетування дозволяє управляти фінансовими потоками як окремого бізнесу, так підприємством в цілому [1].

Призначення бюджетування як управлінської технології для бізнесу наступне:

1. Створення системи координат для бізнесу через механізми фінансового аналізу і фінансового менеджменту. Перехід системи планування на управління фінансовими показниками, що дозволить підвищити фінансове обґрунтування прийнятих управлінських рішень на всіх рівнях ієрархії.

2. Підвищення ефективності використання ресурсів підприємства і відповідальності керівників різного рівня управління за надані в їх розпорядження ресурси.

3. Оцінка інвестиційної привабливості нових видів бізнесу, якими планує займатись підприємство.

4. Обґрунтування виділення фінансових і не фінансових ресурсів на бізнес, на розвиток інвестиційної програми, на реструктуризацію підприємства.

5. Фінансова прозорість підприємства та окремого бізнесу.

6. Зміцнення фінансової дисципліни в поєднанні зі стимулюванням центрів фінансової відповідальності.

7. Проведення постійного моніторингу фінансової ефективності окремих бізнесів та структурних підрозділів.

8. Контроль за змінами в фінансовій ситуації підприємства.

Таким чином бюджетування – це управлінська технологія фінансового планування, обліку, контролю доходів і витрат, які отримує бізнес на всіх рівнях управління, і яка дозволяє проводити аналіз отриманих фінансових показників і прогнозувати розвиток бізнесу.

Побудова системи поточного бюджетування організована наступним чином [2, 3]:

- розробка системи бюджетів підприємства та визначення системи збалансованих показників;

- обґрунтування відповідності фінансової структури підприємства організаційній структурі. Визначення центрів відповідальності;

- розробка системи щомісячних бюджетів підприємства у відповідності фінансовій структурі;

- розробка системи контролю бюджетів на основі системи управління за відхиленнями і визначення механізму корегування даних;

- розробка системи мотивації працівників, відповідно до виконання бюджетів і системи збалансованих показників.

За допомогою організаційної структури підприємства можна виділити його підрозділи, розподілення обов'язків між виконавцями і координації дій виконавців. За допомогою організаційної структури встановлюється зв'язок між різними рівнями управління (рис. 1).

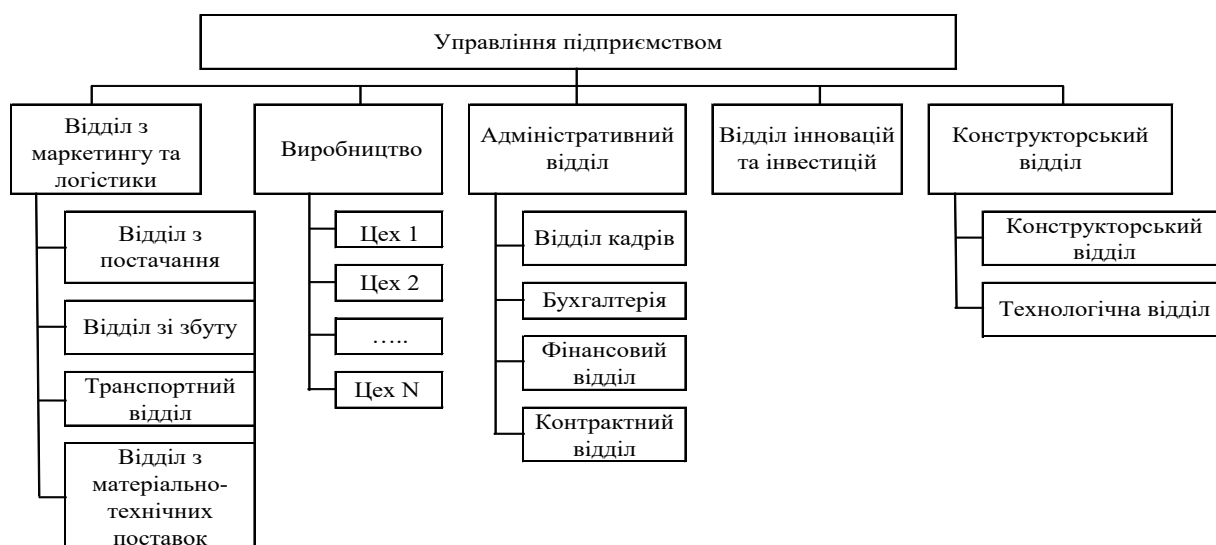

Рис. 1. Лінійно-функціональна структура виробничого підприємства

Одна з відмінностей бюджетування як управлінської технології від в системі планування полягає в умінні бачити фінансовий стан підприємства чи фірми в розрізі

окремих видів бізнесу. Навіть не за продуктами, а саме за видами бізнесу як сукупності взаємозв'язаних видів продукції і послуг, що мають самостійний ринковий потенціал.

Питання формування фінансової структури підприємства чи фірми є одним з центральних при постановці бюджетування [5]. Фінансова структура фірми - це набір видів бізнесу чи інших сфер фінансової відповідальності (за доходи і витрати, тільки за витрати, за визначені фінансові показники тощо), розподілених між структурними підрозділами підприємства, що виступають як об'єкти бюджетування та управлінського обліку [6].

У цілому, фінансова структура організації представляє собою ієрархічну структуру центрів фінансової відповідальності, які виступають в якості цілісних сегментів і об'єктів управлінського обліку, що володіють власними цілями, завданнями та функціональними обов'язками, спрямованими на досягнення цілей компанії.

На рис. 2 наведено приклад фінансової структури виробничого підприємства.

Рис. 2. Фінансова структура виробничого підприємства.

Бюджет підприємства являє собою систему взаємопов'язаних бюджетів і в структурованій формі описує очікування менеджерів щодо продажів, витрат та інших господарських операцій в планованому періоді. Він включає в себе основний (генеральний бюджет) [7].

На рис. 3 запропоновано схему системи бюджету.

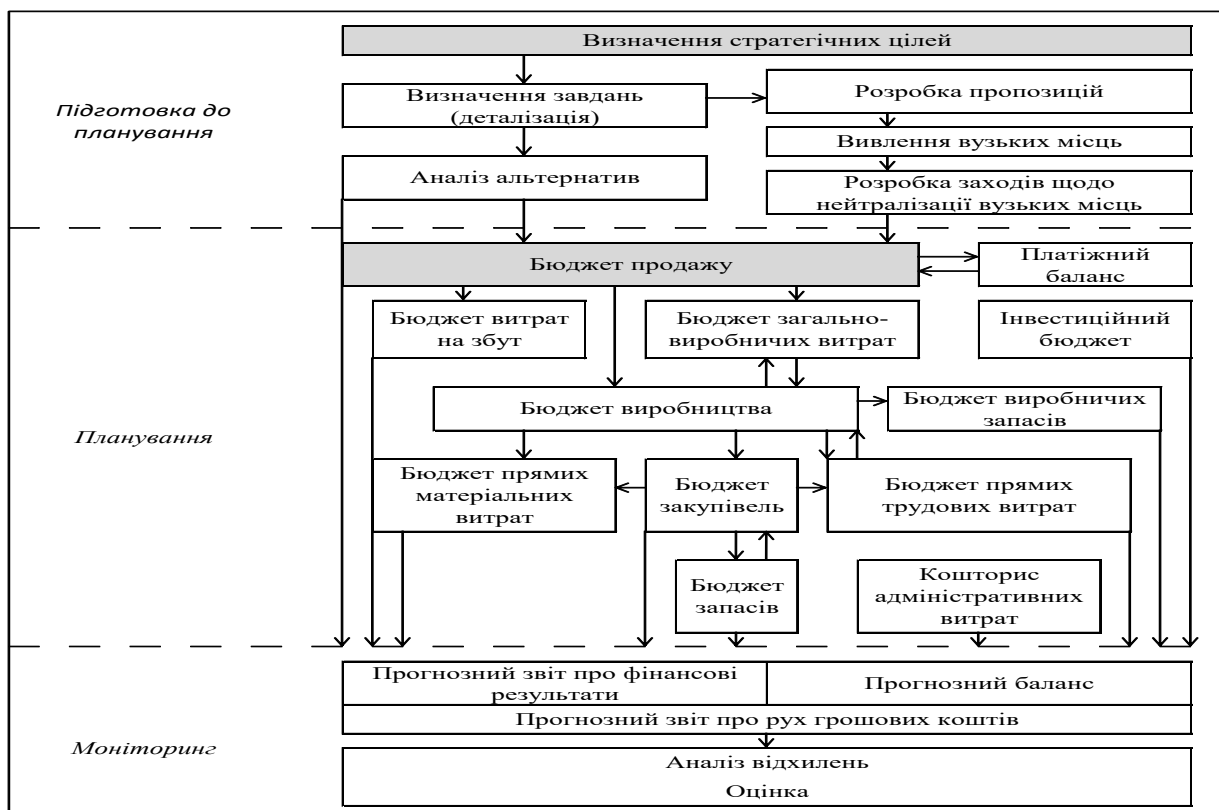

Рис. 3. Система бюджетів на виробничому підприємстві

Ефективне бюджетне управління дозволяє забезпечити принципи покладені в основу складання бюджетів. В основу бюджетування, насамперед, покладена розробка різних видів бюджетів (планів), які є одним з основних інструментів управління підприємством.

При постановці бюджетування необхідно передбачити питання як відповідальності, так і мотивації та стимулювання.

На рис. 4 запропоновані мотиваційні механізми для центрів фінансової відповідальності.

Рис. 4. Мотиваційні механізми для виробничого підприємства.

Важливим компонентом є удосконалення існуючої ІС на підприємстві. Новий вибір інформаційної системи може стати дуже доречним. Однією з найбільш відомих і дієвих інформаційних систем, представлених в Україні, є SAP R/3 компанії*SAP. Рішення SAP допоможе підприємству удосконалювати стосунки з клієнтами, розширити спільну діяльність з партнерами і підвищити ефективність діяльності компанії. Рішення SAP забезпечує прозорість усіх бізнес-процесів підприємства, дає змогу оптимізувати логістичну мережу і процес постачань, скоротити час виведення продуктів на ринок і виключити дублювання операцій.

Висновки. Бюджетування, як сучасна управлінська технологія передбачає розроблення, реалізацію й аналіз виконання бюджетів в організації і допомагає оптимізувати ресурсні потоки, забезпечити економію, удосконалити управління грошовими ресурсами, зміцнити фінансову дисципліну, підвищити рівень інвестиційної привабливості й конкурентоспроможності підприємства.

REFERENCES

- [1] Бримсон Дж. Процессно-ориентированное бюджетирование. Внедрение нового инструмента управления стоимостью компании / Дж. Бримсон, Дж. Антос ; пер с англ. В. Д. Горюновой ; под ред. В. В. Неудачина. – М. : Вершина, 2007. – 336 с.
- [2] Запорожец И. М. Бюджетирование в системе управления судостроительным предприятием / И. М. Запорожец // Економіст. – 2010. – № 7. – С. 46-47.
- [3] Савчук В. П. Практическая энциклопедия. Финансовый менеджмент / В. П. Савчук. – К. : Максимум, 2005. – 884 с.
- [4] Тарасенко, І. О. Фінанси підприємств : підручник / І. О. Тарасенко, Н. М. Любенко. – К. : КНУТД, 2015. – 360 с.
- [5] Зянько, В. В. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1 / Зянько В. В., Фурик В. Г., Вальдшмідт І. М. – Вінниця : ВНТУ, 2016 – 126 с.
- [6] The role of Maritime Clusters to enhance the strength and development of European maritime sectors. Report on results. European Commission (2008), p. 5. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/report_results_en.pdf

[7] Дем'янишин В.Г., Погрішук Г.Б. Бюджетний менеджмент. – Тернопіль: Крок, 2015. – 522 с.

Loshchynska S. V., student

Organization of budget management at the production enterprise

Abstract. The report is devoted to the study of approaches to the understanding of budgeting as a management technology. The concept of "budgeting" is considered .. The components of the budget process as a management category are highlighted. The organizational and financial structure at the production enterprise is given. The system of budgets is shown. The proposed motivational mechanisms through the centers of financial responsibility and information support of the budget system.

Keywords: budgeting, budgeting as a management technology, budgeting technology, budget, budget system.

Лощинская С. В., студент

Организация бюджетного управления на производственном предприятии

Аннотация. Доклад посвящен исследованию подходов к пониманию бюджетирования как технологии управления. Рассмотрено понятие «бюджетирование» .. Выделены составляющие бюджетного процесса как управленческой категории. Приведена организационная и финансовая структура на производственном предприятии. Показана система бюджетов. Предложенные мотивационные механизмы через центры финансовой ответственности и информационное обеспечение системы бюджетов.

Ключевые слова: бюджетирование, бюджетирование как технология управления, технология бюджетирования, бюджет, система бюджетов.